

El somni d'Europa

JOSEP LÓPEZ DE LERMA

Article publicat a El Punt el 25 de setembre de 2004

Vagi per endavant el meu respecte vers totes les lectures que es facin sobre l'encara non nata Constitució europea, però se'm permetrà que m'interrogui sobre si no hem estat nosaltres mateixos els que ens hem posat en l'actual ratera dialèctica en què ens trobem. És europeu aquell que es manifesta a favor de la proposta de tractat? Ho és aquell que s'hi oposa? Per què parlo d'autotrampa? Ho faig des del precipici que suposa mullar-se respecte d'una qüestió tan complexa com és aquesta proposta de Constitució que potencialment pot arribar a ser-ho tot menys l'expressió d'un acte constituent fonamentat en la sobirania residenciada en el ciutadà. I ho plantejo així per la història que ens acompanya: dipositar en les antigues Comunitats Europees, avui Unió Europea, l'esperança de veure'ns reconeguts com a nació diferenciada per la seva llengua en contraposició a la secular negativa de fer-ho l'Estat espanyol.

Hem fugit cap a Europa en no poder resoldre una qüestió diguem-ne interna. Ho crec així i així ho dic. Quan en la transició espanyola i llur màxima expressió, el text constituent de 1978 i l'estatutari català de 1979, no es va resoldre el definitiu encaix de Catalunya a Espanya. Ni l'estatus polític derivat d'una realitat nacional que, essent-ho, reclama la diferència i no pas l'homogeneïtat, ni tampoc el reconeixement de l'oficialitat de la llengua catalana en un nivell d'igualtat real respecte del castellà. No es va poder o senzillament no fou possible aleshores. Però tan innegable és això com el fet objectiu que dissoldre l'autonomia entre disset o situar el «també seran oficials» (el català i el castellà) només a Catalunya fou ratificat a les urnes per la majoria del poble català. No ho qualifico; només ho

recordo. Més endavant, l'opció europea, intrínseca a la trajectòria històrica de Catalunya, terra de marca en la seva naturalesa carolíngia, fou guanyant terreny en l'Espanya dels anys vuitanta i el «retorn a casa», pronunciat a Aquisgrà per qui a tots ens representava, fou finalment expressió verbal de l'anhel conquerit.

No ens ha anat malament el recorregut fet: hem millorat en consideració internacional i també hem progressat en l'àmbit econòmic i social. Els Pirineus han deixat de ser la frontera natural d'Europa amb Àfrica i tots ens hem sentit orgullosos del pas fet i de l'èxit assolit, o en tot cas la minoria opositora ha esdevingut rapatànica per argumentalment insolent. Si fins avui tot ha estat encens davant l'altar europeu per celebrar el retorn i llurs positives conseqüències, per què ara s'obre un debat sobre la conveniència o no, en clau catalana, de ratificar un text que consolida el Tractat de la Unió Europea, també beneït en el seu moment per totes les forces polítiques d'aquest nostre país? Se'ns diu que és inacceptable que no s'atorgui al català oficialitat europea i s'hi afegeix que tampoc es reconeix Catalunya com a nació europea. Però si la Unió no és jurídicament altra cosa que el resultat d'un tractat subscrit per estats, pot l'ens europeu situar en un pla d'igualtat amb els estats les realitats nacionals que no disposen de la condició d'estat i que a més es troben incloses en la realitat de cada estat membre? Pot la Unió Europea, en la seva Constitució, reconèixer com a llengua oficial seva aquelles llengües, com ara el català, que no són oficials en tota l'estructura estatal a la qual pertanyen? Es pot obtenir d'una Constitució europea, impulsada pels estats que integren la Unió, allò que l'estat propi, en aquest cas Espanya, no reconeix o nega? Els tres interrogants es responen amb un no. Aleshores, l'error es troba a voler construir un discurs sobre l'Europa de les Nacions, contraposat a la realitat que la Unió Europea es construeix per voluntat dels estats, i, a més, a creure's aquest discurs enganyador, posant-se així

de manifest que la capacitat d'acabar en la inutilitat grotesca és infinita.

La fugida endavant, nècia i irresponsable, falsa en la seva formulació, novament produeix frustració a més a més de la contradicció conceptual de militar en l'europeisme i votar en contra d'allò que aplegarà tots els europeus al llarg de bona part d'aquest segle.

O això o alternativament, com passa massa sovint, ser voluntaris esclaus del tacticisme d'aquells que ni actuen serenament ni són ja constructius malgrat disposar de prou currículum de govern la formació a la qual pertanyen. Quedi palès que jo votaré sí a la Constitució de la Unió Europea. Entre d'altres coses perquè no em trobo entre aquell grup de gent atípica, impacient, radical, que viu en la seva torre de vori, que parla de vendre's el país en una acusació basada en la utopia, en quelcom il·lusori, en plantejaments irrealitzables, i en alguns aspectes perillosos, a què feia referència el diputat Pujol, en la seva literalitat, en l'última sessió plenària del Congrés dels Diputats per defensar el vot favorable a la Constitució espanyola vigent, l'any 1978, la mateixa que no atorga a Catalunya la consideració de nació ni tampoc l'oficialitat del català arreu de l'Estat, però que fou confirmada en referèndum pel poble català amb voluntat, crec, de fer camí sense confondre ningú.

JOSEP LÓPEZ DE LERMA és advocat i professor de la Facultat de Ciències Jurídiques i Polítiques de la Universitat Internacional de Catalunya, i va ser Diputat per Girona al Congrés com a cap de llista de Convergència i Unió des de l'any 1977 fins a les eleccions generals de l'any 2004.